

**RESURSELE FORMALE FOLOSITE LA FORMULAREA MESAJELOR
(DESPRE ARTA DE A SE AUTOCONDUCE, DE A SE ADAPTA ȘI DE A SE CULTIVA)**

Ecaterina Ruga, Natalia Hioară¹, Alexei Chirdeachin², Natalia Volohov³, Lidia Panainte⁴

Dr. conf., ¹lect.univ., ²dr.lect.sup., ³drd., ⁴lect.sup.

Academia de Studii Economice din Moldova

Imaginea sintetică a dimensiunilor idealului educațional (socială, psihologică, pedagogică) se realizează, prin joncțiunea dintre ceea ce este și ceea ce trebuie să devină omul (studentul) ca rezultat al procesului educațional. Învățământul superior evidențiază două tendințe: cea cantitativă și cea calitativă. Într-o societate avansată și diversă nici un utilizator nu stăpânește pe deplin complexitatea sistemului unei limbi, deoarece fiecare limbă se află într-o permanentă evoluție. Cunoașterea resurselor formate folosite la formularea mesajelor corecte și semnificative ușurează utilizatorii (practicienii) să-i identifice și să-i folosească la realizarea anumitor intenții comunicative.

Cuvinte cheie: educațional, învățământ, societate, limbă, resurse formale

Adevăratul progres poate exista în anumite condiții cum ar fi economia prosperă, consens social, figura principală a unei națiuni fiind astăzi studentul (mîine cetățeanul) cu un bogat arsenal de cunoștințe și o bună educație civică. Imaginea sintetică a dimensiunilor idealului educațional (socială, psihologică, pedagogică) se realizează, prin joncțiunea dintre ceea ce este și ceea ce trebuie să devină omul (studentul) ca rezultat al procesului educațional. Majoritatea activităților educaționale, inclusiv predarea trebuie să-l facă pe individ apt de a se autoconduce, de a colabora, de a se adapta și de a se cultiva.

Învățământul superior evidențiază două tendințe: cea cantitativă ce ce marcează studiul pregătirii și instruirii viitorilor specialiști (economisți) ce corespunde cerințelor societății industriale (standardizare, specializare, centralizare, etc.) și pe de altă parte – cea calitativă ce corespunde societății postindustriale, de tip informațional, care reprezintă un sistem de comunicare cu o instruire intensivă ce formează o personalitate aptă să susțină un salt de la un fost specialist deja depășit spre un generalist (specialist) adaptabil înzestrat cu astfel de valori ca: atitudinea față de muncă (responsabilitate, cooperare), de comunicare, de luare de decizii; toleranță față de opinii diferite, etc. Ansamblul metodelor, tehnicilor (procedeele) folosite de profesor în mod conștient și într-un cadru organizat poate fi folosit la elaborarea unui manual care cuprinde un șir de lecții ce reprezintă un număr anumit de microsisteme, reprezentând toate componentele procesului educațional (obiective, conținuturi, forme de organizare a predării-învățării-evaluării). Manualul continuă să rămână principalul instrument didactic ce reprezintă un document oficial de politică a educației, asigură prezentarea cunoștințelor și capacităților la nivel sistemic, prin diferite unități didactice. Manualul este cel care dictează, la modul direct, formarea atitudinilor, competențelor, inclusive și a cunoștințelor învățătorilor. Atât autorii cât și profesorii sunt datori să elucideze realitatea vieții pentru a evita formarea unor analfabeți funcționali (simpli consumatori și reproducători de informație. Elaborarea manualului trebuie să fie axată pe cele mai noi abordări din didactică, pe probleme de eficientizare și oferte de oportunități creative în organizarea procesului de predare-învățare-evaluare, pe aspecte importante ale formării competențelor la specialitate. Manualurile clasice dispun de o varietate de obiective și exerciții. Spre exemplu: manualul "Extensive English course for Mathematics" editat de Universitatea din Moscova în 1986,

autor V.P.Dorojkina, include într-o singură lecție (lecția nr.5 "Introduction to Analytic Geometry") trei teme gramaticale, o lucrare de laborator ce cuprinde 35 de propoziții din istoricul geometriei, urmează "Key Grammar Patterns" un compartiment dedicat temelor gramaticale: 1. "Indefinite –Tense-Aspect – exercițiul ce cuprinde 12 propoziții; 2. "Different Means of Expressing Future Action" – tema se explică doar prin patru (exemple) propoziții; 3. "Future Indefinite – Present Indefinite", materialul se consolidează prin câteva, propoziții; 4. "Means of Latin and Greek Origin" – un exercițiu din opt propoziții pentru a memoriza materialul nou. Suplimentar șase substantive la numărul singular și plural; sunt traduse în limba rusă.

Ca să ne putem da seama de mințiționalitatea autoarei vom adăuga următorul compartiment (nr.4) al aceleiași lecții care este prezentat de textul bază ce cuprinde patru pagini cu un vocabular de 26 cuvinte (active), compartimentul nr.5 cuprinde trei texte cu aceeași tematică. Cel de-al 6-lea compartiment "Vocabulary Exercises" include șase exerciții (ultimul cuprinde 31 propoziții), al 7-lea compartiment "Grammar Rules Patterns " este alcătuit din trei exerciții (34 propoziții), al 8-lea și al 9-lea compartiment includ "Means of Expressing Future Action " cu 3 exerciții, 2 modele (model I, Model II), cuprind 40 propoziții, "Conversational exercises" – 9 exerciții. Al 10-lea compartiment este reprezentat de un text suplimentar pe o pagină și jumătate, material care trebuie folosit la scrierea unei expuneri, baza căreia slujesc 27 de întrebări cu tot cu răspunsuri: sde încheie această lecție cu prezentarea a opt teme de discuții. Autorul a numit compartimentul- "Discussions". În manualele editate pentru filologi (spre exemplu "Practical Course of English", 204 pagini, M.1976, sub redacția prof. V.D.Arachin) o singură lecție cuprinde circa 15 pagini, unde autorul atrage o mare atenție la traducere expresii din limba engleză, spre deosebire de manualul menționat supra), la expresii, la dezvoltarea vorbirii orale (dialoguri) și scrise (eseuri, referate, etc), în total 26 de exerciții și 4 texte. Mulți autori care au elaborat manuale pentru studierea textelor specializate (economia) s-au inspirat și au preluat precedeele folosite în manualele cu o structură desfășurată și complexă, alții- au inclus în manuale 2 texte (A și B) urmate de 5 și 3 exerciții respectiv, cum ar fi "English for Business Studies", autor Ian Mackenzie, Cambridge, Universitz Press.

Numărul mic de ore destinat studierii limbii străine (de afaceri) a influențat structura și calitatea manualului. Cu toate că textele sunt scurte (textul B cuprinde circa 20 de rânduri, textele A – o pagină, 40–50 rânduri), originale și informative exercițiile propuse de autor nicidecum nu pot forma aptitudini tehnici și profesionale, nu pot dezvolta capacitatea de a efectua acțiuni mentale și fizice specializate necesare pentru îndeplinirea obligațiilor unor salariați, manageri; capacitatea de a juca rolul de intermediar cultural între cultura sa și cultura străină și de a gestiona eficient situațiile de enînțelegeri și de conflicte culturale (și nu numai); capacitatea de a depăși relațiile superficiale stereotipice; capacitatea de comunicare a utilizatorilor, care poate fi afectată de cunoștințe, de înțelegerere, de factori personali, ce țin de motivație, valori, stiluri cognitive, (holistice/analitice/sintetice); capacitatea de deschidere față de noile experiențe; voința de a-și relativiza punctul său de vedere, etc.

Pentru a dezvolta aceste capacități profesorii împreună cu utilizatorii mobilizează aptitudinile generale și le îmbină cu o competență comunicativă care cuprinde competențe lingvistice, sociolingvistice, și pragmatice. Prima competență folosește unei parametri și

categorii de care s-au folosit didacticienii, practicienii care preferau să folosească un cadru de referință tradițional începând cu identificarea teoriei și care distingeau 5 feluri de competențe: lexicală, gramaticală. Semantică, fonologică și ortografică. Ne vom axa în continuare pe introducerea în manual, utilizarea și dezvoltarea competențelor lexicale.

Într-o societate avansată și diversă nici un utilizator nu stăpânește pe deplin complexitatea sistemului unei limbi, deoarece fiecare limbă se află într-o permanentă evoluție. Lingviștii împreună cu practicienii au încercat să utilizeze modelul de descriere lingvistică (în uz) în predarea textelor vechi ce serveau drept suport la învățarea limbilor dispărute (Latina). Acest model a fost respins, chiar de cei mai iluștri lingviști care consideră că limbile vorbite (vii) trebuie descrise. Mai târziu toate modelele propuse n-au fost acceptate nici de teoreticieni (în mai mică măsură), nici de practicieni. Cu alte cuvinte nu există posibilitatea de a elabora un model univesral unic de descriere a limbilor de a înlesni învățarea, predarea și evaluarea acestora. Lingviștii descriptiviști propun ca descrierile să se limiteze la codificare a practicii, indentificând doar forma și sensul la clasificarea componentelor principale ale competenței lingvistice (aici lexicale) care pot fi numite resurse formale. La rândul lor ele pot fi folosite drept bază de formulare a mesajelor corecte adecvate unor situații (negocieri, etc). Spre exemplu, la descrierea textelor ce reflectă producerea (Production), consumul (Consumption), creșterea/discreșterea, (Increase/Decrease), autorul manualului ce elucidează componența textului economic trebuie să includă resurse formale pentru redarea mesajului corespunzător cum ar fi: 1. *A dramatic rise*; 2. *A steady growth*; 3. *A stable situation*; 4. *A barely noticeable decline*; 5. *A fluctuating performance*; 6. *A sudden drop*; pentru redarea comaparației, contrastului și similitudinei.

Cunoașterea resurselor formale folosite la formularea mesajelor corecte și semnificative ușurează utilizatorii (practicienii) să-i identifice și să-i folosească la realizarea anumitor intenții comunicative. Pentru redarea diferențelor substanțiale pînă la cele ne semnificative (minore) limbajul economic dispune de o gamă largă de resurse formale (la dezvoltarea competențelor lexicale, utilizând intensificatori (Intensifiers), pe de o parte, și resurse formale ce aplanează diferența – "Softeners". La descrierea diferențelor mici și foarte mici de exemplu pe piața valutară (evitând cifrele) utilizatorul folosește următoarea sintagmă: pentru diferența mică dintre unitățile 200–180 – fractionally higher (Intensifiers) – fractionally lower (Softener); pentru diferența mică dintre unitățile 200–190 – slightly higher – a little lower; pentru diferența mică dintre unitățile 200–160 – somewhat lower; Pentru diferența mică dintre unitățile 200–100 – condierably higher – substantially lower; pentru diferența mică dintre unitățile 200–40 – a great deal higher – far lower, much lower, dramatically lower. Resursele formale (Intensifiers/Softeners) pot fi exprimate în propoziții cum ar fi: *Sales were slightly lower*; *sales dropped lslightly in August – December 2010*; *there was a slight*. Creșterea indiciilor economici pot fi redați prin următoarele resurse formale: *Productivity was dramatically higher*; *there was a dramatic increase in productivity – due to rains (this summer)*, *productivity rose dramatically*. La descrierea unei curbe de creștere pe parcursul anilor 2005–2010 (pe orizontală) și concomitent indicând cifrele de creștere (spre exemplu 10,15,20,25) pot fi folosite anumite resurse formale lexicale: *Sales rose*: a) *dramatically*; b) *sharply*; c) *rapidly*. Totodată resursele formale lexicale pentru identificarea descrșterii ar putea fi: *Sales fall*: a) *gradually /steadily*;

b) *substantially*; c) *dramatically*. Indicii economici necesită să fie identificați și redați cu mare precizie. Resursele formale lexicale pentru redarea corectă a indicilor folosesc în contextul tendințelor (context of trends) prepoziții: a) *at*: *The amount stood/stayed at \$700.000*; b) *by*: *The figure rose by \$ 300.000*; c) *of*: *There was a salary rise of 20 % in 2010*; d) *from...to*: *The figure for participants fall from 15 to 12. The percentage of articles rose from 17 to 29*. Pentru negocieri, experții din sfera economică trebuie să stăpânească bine un vast repertoriu lexical de expresii curente și idiomatice având conștiința nivelului de conotație semantică. Specialistul (viitorul economist – azi student) poate să-și varieze formulările pentru a evita repetările dese, anumite lacune lexicale, pentru a satisface nevoile comunicative, primordiale. Expresiile referitoare la situații concrete specifice demonstrează valorile pe care le posedă un "generalist adaptabil" la compartimente fundamentale de o semnificație civică: cooperare, aptitudine de a comunica, de a coopera și instaura o atmosferă de încredere (în cadrul grupului), toleranța față de opinii diferite, luare de decizii în mod democratic, soluționare de probleme la diferite niveluri, etc. Deseori locuitorii (cu părere de rău) folosesc la expunerea opiniilor expresii mai dure (*I'm sure that... I am convinced that...; I feel quite sure that, It is perfectly clear to me that...*) și mai rar expresiile neutre (*I think /I believe that..., As I see it..., From a financial point of view..., The way I see it is that...*) și cele ce exprimă ezitări, nesiguranța, care sunt solicitate în vederea educației civice, intelectuale care mijlocesc relația dintre procedeele ce țin de soluționarea problemelor și reacției de conduită. Expresiile ce exprimă ezitări (tentative phrases) ar fi: *It seems to me that...; I am inclined to think that...; My inclination would be to..., I tend to favour the view that...*

Resursele formale lexicale, unele fiind descrise mai sus, sunt doar o tentativă de a conștientiza importanța reflectării lor într-un manual care ar trebui să realizeze joncțiunea (funcțiunea) dintre ceea ce este și ceea ce trebuie să devină viitorul specialist. Aceste activități îl face pe individ apt de a se autoconduce, de a colabora, de a se adapta, de a se cultiva.

У статті розглядається проблема формальних ресурсів англійської мови як засобів переговорів у галузі економіки. Аналіз дидактичних матеріалів та практики викладання ділової англійської мови показує, що складності студентів економічних вузів та факультетів, носіїв румунської мови, обумовлюються особливими рисами формальних ресурсів в англійській мові. Для того, щоб розв'язати цю проблему, необхідне здійснювати порівняльно-зіставний аналіз формальних ресурсів рідної мови (румунської) та мови, яка вивчається (англійської).

Ключові слова: навчальний, освіта, суспільство, мова, формальні ресурси.

The article observes the issue of formatted resources of English as a means of business negotiations. The analysis of didactical materials and practice of teaching Business English shows that Roumanian-speaking students' difficulties regarding formal resources of Business English are determined by specific features of these resources. In order to solve this problem it is necessary to perform a comparative-contrastive analysis of formatted resources of Romanian and English.

Key words: educational, education, society, language, formal resources.

Bibliografie:

1. *Goraș-Postică V.* Abordarea manualului din perspectiva formării competențelor // *Didactica Pro.* –2001. – Nr. 5, febr.
2. *Разинкина Н.М.* *Стилистика английской научной речи.* – М.: Изд-во "Наука", 1992.